

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 272/2020-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Barborou Vrbovou, Wilsonova 6, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 37 P 190/2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 37 P 190/2016 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 37 P 190/2016 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] priznáva náhradu trov konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov), ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Barbory Vrbovej, Wilsonova 6, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 37 P 190/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 272/2020 z 9. júna 2020 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde je pod sp. zn. 37 P 190/2016 vedené konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, úpravu styku a určenie výživného na maloleté dieťa [REDACTED], [REDACTED].

Konanie začalo na návrh matky maloletého [REDACTED] (ďalej len „matka“) doručený okresnému súdu 13. júla 2016.

4. Návrhom doručeným 7. septembra 2016 sa matka prostredníctvom svojho právneho zástupcu domáhala nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým žiadala, aby sťažovateľ nevstupoval do domu súp. č. 1696, nachádzajúceho sa na [REDACTED] v obci [REDACTED], aby písomne, telefonicky, elektronickou komunikáciou alebo inými prostriedkami nekontaktoval matku a aby sa nepriblížil k matke na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov. Okresný súd uznesením č. k. 37 P 190/2016-84 z 9. septembra 2016 návrh matky v časti neodkladného opatrenia, špecifikovaného v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zo 7. septembra 2016, vylúčil na samostatné konanie do občianskoprávneho oddelenia súdu. Uznesením č. k. 21 C 214/2016-92 z 13. septembra 2016 okresný súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľovi nariadil, aby do právoplatného skončenia napadnutého konania vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, úpravy styku a určenie výživného nevstupoval do domu súp. č. 1696, nachádzajúceho sa na [REDACTED] v obci [REDACTED], aby písomne, telefonicky, elektronickou komunikáciou alebo inými prostriedkami nekontaktoval matku [REDACTED] a nepriblížil sa k matke na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov.

5. Zrušenie neodkladného opatrenia nariadeného uznesením č. k. 21 C 214/2016-92 z 13. septembra 2016 je viazané na konanie o úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu, čo v tomto prípade, keď okresný súd vo veci nekoná, je pre sťažovateľa veľmi poškodzujúce aj z dôvodu, že sťažovateľ je obmedzený v užívaní nehnuteľnosti, ktorej je podielovým spoluvlastníkom a stal sa tak človekom bez domova.

6. Sťažovateľ ďalej uvádza, že uznesením z 5. októbra 2016 okresný súd bližšie nešpecifikovaný návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

Následne okresný súd nariadil termín pojednávania a pojednávanie odročil na 15. november 2016.

Dňa 17. októbra 2016 podala matka návrh na doplnenie dokazovania výsluchom svedkov.

Dňa 4. novembra 2016 doručil sťažovateľ okresnému súdu listinné dôkazy a vyjadrenie.

Dňa 28. októbra 2016 sa sťažovateľ vyjadril k návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností rodičov k maloletému a zároveň podal návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Neodkladné opatrenie žiadal vydať alternatívne, a to buď zverenie maloletého [REDAKOVANÉ] do striedavej osobnej starostlivosti rodičov alebo upraviť styk maloletého [REDAKOVANÉ] s otcom, tak ako to uviedol v návrhu.

Dňa 2. novembra 2016 podal sťažovateľ návrh na rozhodnutie vo veci samej.

Dňa 22. novembra 2016 zaslala matka okresnému súdu vyjadrenie k vyjadreniu sťažovateľa.

Dňa 29. novembra 2016 okresný súd uznesením rozhodol o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia tak, že upravil styk sťažovateľa s maloletým [REDAKOVANÉ] na čas do skončenia konania o úprave práv a povinností voči maloletému. Styk však upravil veľmi obmedzene.

Dňa 19. decembra 2016 sa sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu č. k. 37 P 190/2016- 337 z 29. novembra 2016 o nariadení neodkladného opatrenia odvolal.

Dňa 7. februára 2017 sa matka vyjadrila k odvolaniu sťažovateľa proti uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia z 29. novembra 2016.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 140/2017 z 2. mája 2017 krajský súd rozhodol tak, že uznesenie súdu prvej inštancie zmenil tak, že styk sťažovateľa s maloletým [REDAKOVANÉ] v porovnaní s rozhodnutím súdu prvej inštancie rozšíril. V súvislosti s uvedeným uznesením krajského súdu sťažovateľ uvádza, že pochybením okresného súdu bolo sťažené vyznačenie právoplatnosti tohto rozhodnutia tým, že okresný súd musel opakovane doručovať uznesenie krajského súdu všetkým účastníkom konania.

Dňa 20. novembra 2017 podal sťažovateľ návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadal zmeniť uznesenie okresného súdu č. k. 37 P 190/2016-337 z 29. novembra 2016 v spojení s uznesením krajského súdu.

Dňa 17. decembra 2017 podala matka návrh na nariadenie nového neodkladného opatrenia.

Dňa 20. decembra 2017 okresný súd rozhodol o návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností.

Dňa 25. januára 2018 podal sťažovateľ odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 37 P 190/2016-502 z 20. decembra 2017.

Dňa 19. októbra 2018 podala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 37 P 190/2016-502 z 20. decembra 2017 odvolanie stará matka.

Dňa 12. februára 2018 krajský súd uznesenie súdu prvej inštancie z 20. decembra 2017 potvrdil.

7. Sťažovateľ uvádza, že krajský súd vo svojich uzneseniach konštatoval procesné pochybenia spôsobené okresným súdom a apeloval na urýchlené nariadenie pojednávania vo veci samej. Rovnako urgoval nariadenie pojednávania aj kolízny opatrovník, ktorý zároveň navrhol aj párovú terapiu pre rodičov maloletého dieťaťa, ktorú však matka bez uvedenia dôvodu odmietla.

8. Sťažovateľ poukazuje na to, že matka opakovane podávala návrhy na nariadenie neodkladných opatrení, ktoré si okresný súd v plnom rozsahu osvojil a nariadil ich podľa jej návrhov. Námietky sťažovateľa, v ktorých uvádza, že matka súd zavádza a účelovo žiada o vydanie absurdných neodkladných opatrení s úmyslom izolovať otca od maloletého a brániť mu v plnohodnotnom živote, boli súdom ignorované a až krajský súd na základe preskúmania vyjadrení a návrhov sťažovateľa konal.

9. Podľa sťažovateľa okresný súd v priebehu rokov vykonával len čiastočné úkony a žiadnym spôsobom nereagoval na jeho podnety, aby vo veci konal. Za ostatné štyri roky nebolo vo veci nariadené pojednávanie, a preto sťažovateľ 19. júla 2019 podal žiadosť o urýchlené nariadenie pojednávania, ktoré odôvodnil tým, že sa *„v predmetnej veci nepojednávalo niekoľko rokov, ide o poručenskú vec a pri týchto typoch konaní sa predpokladá, že sa urobí všetko preto, aby sa konania čo najrýchlejšie ukončili. V tomto prípade sa konanie ešte ani poriadne nezačalo a uplynulo už niekoľko rokov.“*

10. Vzhľadom na to, že *„bolo rozhodované v konaní iba formou neodkladných opatrení, čo nie je komplexné riešenie, ktoré si takéto konanie vyžaduje“*, sťažovateľ

v postupe okresného súdu vidí poškodzovanie jeho práv ako rodiča. Podľa vyjadrenia sťažovateľa má so svojim synom od jeho narodenia veľmi obmedzený styk, no napriek obmedzeniam majú vybudovaný vzťah. Sťažovateľ vždy aktívne pristupoval k maloletému ■■■■■ a ich spoločným chvíľam. Podľa mienky sťažovateľa matka nespolupracuje, využíva svoje postavenie, aby vyčlenila sťažovateľa zo života maloletého, čo je veľmi škodlivé pre samotného maloletého ■■■■■. Postup okresného súdu spôsobil to, že sa sťažovateľ stretával s maloletým synom len 11 hodín mesačne. Sťažovateľ dodal, že z dôvodu nečinnosti súdu nemohol a stále nemôže užívať nehnuteľnosť, ktorej je podielovým spoluvlastníkom, ale náklady spojené s predmetnou nehnuteľnosťou pomerne znášal.

11. Keďže v napadnutom konaní nedošlo za štyri roky k právoplatnému rozhodnutiu, ale konanie je stále len v štádiu, že bolo realizované len jedno pojednávanie v roku 2016 a bolo vydaných niekoľko neodkladných opatrení, sťažovateľ sa ocitol v právnej neistote a je toho právneho názoru, že *„postup súdu v tejto veci sa vyznačuje nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou, ktorej dôsledkom boli nielen zbytočné prietahy v konaní v jednotlivých obdobiach konania, ale aj celková neprimeraná dĺžka doterajšieho konania v tak jednoduchej, ale zároveň dôležitej veci, akou je úprava práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu“*.

12. Sťažovateľ poukazuje na to, že vec, ktorá je predmetom napadnutého konania, patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, takže *„by ju mal súd skončiť do niekoľkých mesiacov, najmä keď prosté plynutie času v trvaní niekoľkých rokov môže viesť k nenapraviteľným dôsledkom vo vzťahu medzi rodičmi a deťmi“*.

Sťažovateľ uvádza, že *„neexistujú okolnosti“*, ktorými by sťažovateľ mohol prispieť k vzniku prietahov v posudzovanom konaní.

K postupu okresného súdu uviedol, že vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania v trvaní štyroch rokov a celé konanie hodnotí ako *„neefektívne a procesne nesprávne bez vyhodnocovania jednotlivých čiastkových úkonov súdu“*. Sťažovateľ zdôrazňuje, že ani *„právne či skutkovo sebanáročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takú dlhú dobu“*.

13. Na základe uvedených dôvodov navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 37P/190/2016 bolo porušené.

2. Okresnému súdu Bratislava III sa prikazuje, aby vo veci sp. zn. 37P/190/2016 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 30 000,00 EUR, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť [REDAKOVANÉ] do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).

4. Sťažovateľovi sa priznávajú trovy právneho zastúpenia vo výške 375,24 EUR, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť na účet advokáta... do dvoch mesiacov od tohto rozhodnutia.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

14. Na základe výzvy ústavného súdu na zaujatie stanoviska k ústavnej sťažnosti podpredsedníčka okresného súdu vo svojej odpovedi sp. zn. Spr 253/2020 z 23. júna 2020 zaslala ústavnému súdu vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. Zuzany Lohnertovej, ktorá k veci uviedla, že tvrdenia sťažovateľa uvedené v jeho ústavnej sťažnosti, ktorými kritizuje procesný postup okresného súdu v napadnutom konaní, sa nezakladajú na pravde. Zákonná sudkyňa uviedla, že *„dáva do pozornosti čestné vyhlásenia z čísla listu 22 a 23, ktoré pri rozhodovaní súdu zohrali podstatnú úlohu, keďže sa v nich uvádzajú skutočnosti ohľadom agresívneho správania sťažovateľa voči jeho manželke. Nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa sťažovateľovi zakázal vstup do obydlija, kde býva jeho manželka s maloletým, teda vychádzal zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu, o čom svedčí aj zápisnica OR PZ v Senci, ktorá sa v spise nachádza na čísle listu 24. Čo sa týka tvrdenia, že súd účelovo nariaďoval neodkladné opatrenia len podľa návrhov matky a otcove návrhy kategoricky zamietal, je potrebné uviesť, že súd v každom prípade vychádzal zo skutočností*

riadne preukázaných a nariadeniu každého neodkladného opatrenia predchádzalo rozsiahle dokazovanie tak, aby bol splnený účel článku 6 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok. Návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia z č.l. 159, ktorým žiadal zveriť maloletého do striedavej osobnej starostlivosti a alternatívne upraviť styk otca s maloletým bol preskúmaný kolíznym opatrovníkom, ktorý následne prešetril pomery v rodine maloletého a súdu odporučil, že zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti nie je v jeho záujme, zároveň uviedol konkrétny rozsah práva styku otca a okolnosti, za ktorých sa dané právo má realizovať (súčinnosť tretej osoby). Na základe uvedeného bolo nariadené neodkladné opatrenie, ktorým bol otcovi upravený styk s maloletým (č.l. 337). Otec podával opakovane na tunajší súd návrhy na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom súd sa musel s každým jedným návrhom riadne vysporiadať a spravodlivo rozhodnúť a svoje uznesenia náležite odôvodniť, pričom aj táto skutočnosť prispela k dĺžke konania v danej veci. Taktiež je potrebné vziať do úvahy aj fakt, že v prípade odvolania voči uzneseniu je na rozhodnutie o odvolaní príslušný druhoinštančný súd, na rozhodnutie ktorého je nevyhnutné vyčkať a až potom je možné v konaní pred prvostupňovým súdom pokračovať, teda až po vrátení spisu na okresný súd a správoplatnení rozhodnutia drohoinštančného súdu. V súvislosti s týmto dávam do pozornosti bod 14 odôvodnenia uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia č.k. 37P/190/2016-467. Voči predmetnému uzneseniu sa otec odvolal, pričom predmetné uznesenie Krajský súd v Bratislave potvrdil. Termín pojednávania, ktorý bol stanovený na deň 16.01.2018 musel byť zrušený práve kvôli spomenutému podanému odvolaniu otca voči uzneseniu. K tvrdeniu, že súd nariaďoval neodkladné opatrenia podľa návrhov matky, je potrebné uviesť, že súd rozhodoval vždy v záujme mal. dieťaťa po vyhodnotení aktuálneho skutočného stavu veci a v tejto súvislosti je možné poukázať na uznesenie č.k. 37P/190/2016-719, ktorým bol zamietnutý návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia. V súvislosti s touto skutočnosťou dávam do pozornosti bod 11 odôvodnenia predmetného uznesenia. Po vysporiadaní sa s procesnými záležitosťami popísanými vyššie, ako boli návrhy na nariadenie neodkladného opatrenia a prípadné odvolania k týmto návrhom, bol vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 03.03.2020, pričom toto pojednávanie sa aj uskutočnilo (sťažovateľ však tvrdí, že posledné pojednávanie sa konalo v roku 2016). Sťažovateľ sa na predmetnom pojednávaní vyjadril, že súhlasí s návrhom

kolízneho opatrovníka ohľadom pribratia znalca do konania. Súd však kvôli problematickej situácii na území SR vzhľadom na šíriacu sa pandémiu COVID 19 nedokázal nájsť osobu znalca, ktorá by súhlasila s vypracovaním znaleckého posudku v tomto období. Počas procesu hľadania súdneho znalca, prišiel na tunajší súd ďalší návrh na nariadenie neodkladného opatrenia dňa 01.06.2020 zo strany otca. S daným návrhom sa taktiež súd musel vysporiadať skôr, ako nájde osobu znalca. Predmetný návrh zamietol uznesením č.k. 37P/190/2016-772, pričom dávam do pozornosti bod 8 odôvodnenia tohto uznesenia.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je zrejmé, že súd v danej veci koná, postupuje v zmysle procesných kódexov, spravodlivo, bez prietáhov a s prihliadnutím na rovnosť práv účastníkov konania.

Záverom si dovoľí zákonná sudkyňa v tejto súvislosti uviesť ešte to, čo považuje za veľmi dôležité a to je skutočnosť, že zákonná sudkyňa si napriek objektívnym prekážkam, ktoré sa vyskytli v priebehu tohto súdneho konania a ktoré spočívali v personálnej poddimenzovanosti jej súdneho oddelenia 37 P v období prejednávania tejto veci, napr. v r. 2017, kedy zákonná sudkyňa pracovala v núdzovom režime a nemala vytvorené podmienky na prácu ako ostatní kolegovia, keďže nemala 10 mesiacov pridelenú žiadnu súdnu asistentku oproti ostatným sudcom a napriek tomu, že paralelne od r. 2016 mala najvyšší nápad vecí v poručenskom oddelení 37 P v porovnaní s ostatnými súdnymi oddeleniami tun. súdu 38 P a 39 P, či iných oddelení, čo som opakovane písomne signalizovala vedeniu tun. súdu dňa 22.1.2019, 11.12.2018, 25.10.2018, 5.9.2018, 13.3.2017, 10.4.2017, 24.4.2017, 10.5.2017, 21.6.2017, v 9/2017 a naposledy dňa 23.1.2019, napriek tomu si zákonná sudkyňa riadne plnila svoje pracovné povinnosti vďaka tomu, že vždy pracovala aj nad rámec pracovného času a na úkor osobného voľna, čo vyplýva aj z citovaných žiadostí adresovaných vedeniu tun. súdu. Zákonná sudkyňa žiadala aj ministerstvo spravodlivosti SR o súčinnosť pri riešení obsadenia jej súdneho oddelenia asistentom, nakoľko bola situácia veľmi zložitá. Nie je možné prehliadnuť ani ďalšiu skutočnosť, že v tomto období krízového režimu boli paralelne opakovane vymenení v mojom súdnom oddelení vyšší súdny úradníci / [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] /, čo taktiež spomalilo postup v mojich konaniach, nakoľko sa rovnako museli oboznamovať vždy nanovo s poručenskou agendou. To sú všetko faktory, ktoré ovplyvnili plynulosť konania v poručenskej agende. Napriek tomu, moje súdne

oddelenie 37 P riadne postupovalo aj v krízovom režime a to pri maximálnom mojom pracovnom nasadení, priebežne a plynulo vybavovalo všetky veci napadnuté do môjho súdneho oddelenia, čoho dôkazom sú štatistické listy vykazované súdom za tieto posledné roky, ktoré vypovedali o nápade a rozhodnutých veciach. Nie je možné prehliadnuť, že zákonná sudkyňa opakovane poukazovala na vysoký nápad vecí v jej súdnom oddelení v porovnaní s ostatnými a žiadala o pridelenie ďalšieho sudcu do poručenského oddelenia tun. súdu, čoho dôkazom sú citované písomné podania, podané prostredníctvom podateľne.“.

Z uvedených dôvodov preto zákonná sudkyňa považuje ústavnú sťažnosť sťažovateľa za nedôvodnú a je tej mienky, že si „zodpovedne, riadne a priebežne plnila všetky svoje povinnosti aj napriek sťaženým pracovným podmienkam, ktoré nastali v jej súdnom oddelení“.

15. Sťažovateľ oprávnenie vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu nevyužil, doplnil však svoju ústavnú sťažnosť o odpoveď podpredsedníčky okresného súdu na jeho sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní, ktorá bola vyhodnotená ako dôvodná.

16. Vzhľadom na vyjadrenie sťažovateľa z 25. septembra 2020, ako aj podpredsedníčky okresného súdu z 23. júna 2020, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Obsah súdneho spisu v napadnutom konaní

17. Z obsahu predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 37 P 190/2016 ústavný súd zistil pre posúdenie ústavnej sťažnosti vykonanie týchto relevantných procesných úkonov:

- 13. júla 2016 – návrh matky na úpravu rodičovských práv a povinností, úpravu styku a určenie výživného k maloletému,
- 10. augusta 2016 – informatívny výsluch matky,

- 7. septembra 2016 – návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by súd zakázal sťažovateľovi vstup do domu, kontaktovať matku a priblížiť sa k matke na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov a uložil povinnosť matke informovať sťažovateľa o zdravotnom stave maloletého a upravil styk otca s maloletým,

- 9. septembra 2016 – návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia vylúčený na samostatné konanie do občianskoprávneho oddelenia,

- 12. septembra 2016 – doplnenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia,

- 13. septembra 2016 – návrh matky doručovaný na vyjadrenie sťažovateľovi,

- 5. októbra 2016 – uznesenie o zamietnutí návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia,

- 5. októbra 2016 – uznesenie o ustanovení opatrovníka maloletému v konaní o neodkladné opatrenie,

- 11. októbra 2016 – hlavné pojednávanie, odročené na 15. november 2016,

- 17. októbra 2016 – návrh sťažovateľa na doplnenie dokazovania,

- 3. novembra 2016 – výzva matke na doručenie dôkazov,

- 3. novembra 2016 – žiadosť o súčinnosť adresovaná Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Bratislava,

- 7. novembra 2016 – vyjadrenie sťažovateľa a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti – doloženie dokladov,

- 14. novembra 2016 – oznámenie zrušenia termínu pojednávania z dôvodu podaného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sťažovateľom,

- 14. novembra 2016 – žiadosť o podanie správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok (ďalej len „úrad“) týkajúcej sa stretávania sťažovateľa s maloletým,

- 22. novembra 2016 – vyjadrenie matky vo veci samej a predloženie dôkazov,

- 28. novembra 2016 – vyjadrenie úradu,

- 29. novembra 2016 – uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia č. k. 37 P 190/2016-337, PP: 26.7.2017,

- 2. decembra 2016 – vyjadrenie sťažovateľa,

- 29. decembra 2016 – odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu č. k. 37 P 190/2016-337,

- 19. januára 2017 – odvolanie sťažovateľa doručené na vyjadrenie matke,

- 7. februára 2017 – vyjadrenie matky k odvolaniu,
- 20. marca 2017 – spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 2. mája 2017 – uznesenie krajského súdu č. k. 11 CoP 140/2017-406, PP: 26.7.2017, ktorým bolo zmenené nariadené neodkladné opatrenie,
- 19. júla 2017 – doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu právnym zástupcom sťažovateľa a matky,
- 21. júla 2017 – žiadosť sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania,
- 29. novembra 2017 – návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia na zmenu úpravy styku sťažovateľa s maloletým,
- 11. decembra 2017 – uznesenie č. k. 37 P 190/2016-467 o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, PP: 14.5.2018,
- 11. decembra 2017 – uznesenie o ustanovení opatrovníka maloletému v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia,
- 12. decembra 2017 – návrh matky na zmenu, zrušenie a nariadenie nového neodkladného opatrenia,
- 13. decembra 2017 – doplnenie návrhu na zmenu, zrušenie a nariadenie nového neodkladného opatrenia,
- 20. decembra 2017 – uznesenie č. k. 37 P 190/2016-502 o návrhu otca (správne má byť matky) na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým súd zužuje rozsah styku otca s maloletým,
- 2. januára 2018 – pojednávanie nariadené na 16. január 2018,
- 5. januára 2018 – odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu z 11. decembra 2017,
- 8. januára 2018 – vzhľadom na odvolanie sťažovateľa zrušený termín pojednávania 16. januára 2018,
- 11. januára 2018 – spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 12. januára 2018 – návrh z 29. novembra 2017, odvolanie sťažovateľa a uznesenie z 11. decembra 2017 doručené úradu a matke na vyjadrenie,
- 25. januára 2018 – odvolanie otca proti uzneseniu z 20. decembra 2017,
- 29. januára 2018 – vyjadrenie úradu,
- 1. februára 2018 – odvolanie otca zaslané úradu a matke na vedomie,

- 6. februára 2018 – vyjadrenie matky k návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia a k odvolaniu,
- 13. februára 2018 – vyjadrenie matky zaslané sťažovateľovi a úradu na vedomie,
- 12. februára 2018 – uznesenie krajského súdu č. k. 11 CoP 16/2018-624 o potvrdení uznesenia súdu prvej inštancie, PP: 14.5.2018 (o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu č. k. 37 P 190/2016-467 z 11. decembra 2017),
- 8. marca 2018 – vyjadrenie matky,
- 23. apríla 2018 – doručované rozhodnutie krajského súdu účastníkom konania,
- 7. júna 2018 – žiadosť sťažovateľa o doplnenie dokazovania,
- 23. júla 2018 – spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa z 25. januára 2018,
- 15. augusta 2018 – spis vrátený krajským súdom bez rozhodnutia,
- 17. septembra 2018 – opravné uznesenie č. k. 37 P 190/2016-661,
- 17. septembra 2018 – oznámenie súdu, že uznesenie z 20. decembra 2017 nenadobudlo účinky vykonateľnosti, keďže nebolo doručené všetkým účastníkom konania,
- 22. októbra 2018 – odvolanie starej matky proti uzneseniu z 20. decembra 2017,
- 31. októbra 2018 – odvolanie starej matky doručované účastníkom konania,
- 20. novembra 2018 – vyjadrenie úradu k odvolaniu,
- 11. decembra 2018 – vyjadrenie matky k odvolaniu,
- 8. januára 2019 – vyjadrenia úradu a matky doručované ostatným účastníkom konania,
- 8. januára 2019 – spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní otca a starej matky,
- 7. februára 2019 – zrušujúce uznesenie krajského súdu č. k. 11 CoP 6/2019-687,
- 22. februára 2019 – uznesenie krajského súdu doručované účastníkom konania,
- 11. júna 2019 – žiadosť úradu o nariadenie pojednávania,
- 28. júna 2019 – návrh matky na zrušenie neodkladného opatrenia doručovaný sťažovateľovi, starej matke a kolíznemu opatrovníkovi,
- 16. júla 2019 – vyjadrenie starej matky,
- 16. júla 2019 – vyjadrenie sťažovateľa,

- 5. augusta 2019 – vyjadrenie sťažovateľa – žiadosť o nariadenie termínu pojednávania,
- 15. októbra 2019 – uznesenie č. k. 37 P 190/2016-719 o zamietnutí návrhu matky z 3. decembra 2017 na nariadenie neodkladného opatrenia,
- 7. februára 2020 – nariadený termín pojednávania na 3. marec 2020,
- 3. marca 2020 – pojednávanie, odročené na neurčito pre účel nariadenia znaleckého dokazovania,
- 13. marca 2020 – vyjadrenie úradu – otázky pre znalca,
- 17. marca 2020 – vyjadrenie sťažovateľa – otázky pre znalca,
- 24. marca 2020 – podanie matky – otázky pre znalca.

IV.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

18. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

21. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

22. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

23. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

24. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 12 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného mimosporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

25. Európsky súd pre ľudské práva pri poskytovaní ochrany práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsahové komponenty sú v zásade identické s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, uplatňuje kritérium významu veci z pohľadu sťažovateľa a v tejto súvislosti diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín; ide o konania vyžadujúce primeranú rýchlosť, osobitnú rýchlosť alebo výnimočnú rýchlosť (m. m. III. ÚS 254/2015, III. ÚS 181/2011).

26. Ak ide o konania týkajúce sa rodičovských práv, EŠLP požaduje od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania (m. m. I. ÚS 304/2011). Aj ústavný súd pri posudzovaní konania sťažovateľa vychádzal z kritéria výnimočnej rýchlosti požadovanej v prípadoch konaní o rodičovských právach, medzi ktoré nepochybne patrí aj konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, úpravu styku a určenie výživného na maloleté dieťa. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti hodnotil a prisúdil význam plynutia lehoty vo vývoji dieťaťa z hľadiska budovania citových väzieb k osobám, v ktorých výchove a starostlivosti sa nachádza, ako aj k osobám, s ktorými je alebo nie je v pravidelnom kontakte (pozri II. ÚS 35/01). Judikatúra ústavného súdu tak zdôrazňuje špecifickú povahu konaní, týkajúcich sa rodičovských práv, vyžadujúcich si prístup s osobitnou starostlivosťou (napr. III. ÚS 254/2015).

27. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj sťažnosť sťažovateľa.

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

28. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu.

V.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

29. Predmetom konania v posudzovanej veci je rozhodovanie o návrhu na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, úpravu styku a určenie výživného na maloleté dieťa. Ústavný súd je toho názoru, že vec sťažovateľa nemožno hodnotiť po právnej stránke ako zložitú, pretože tento typ konania je regulovaný pomerne podrobnou právnou úpravou a tiež príslušnou judikatúrou. Pokiaľ ide o hľadisko skutkovej zložitosti veci, je potrebné uznať v danom konkrétnom prípade vzhľadom na jeho charakter určitý stupeň náročnosti daný potrebou znaleckého dokazovania. Treba však zároveň povedať, že okolnosť skutkovej zložitosti veci doterajšiu neprimeranú dobu konania neovplyvnila zásadnejším spôsobom, keďže rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny vplyv na plynulosť postupu konania v posudzovanej veci sťažovateľa, predstavovali obdobia nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu popísané v bodoch 33 a 34 odôvodnenia tohto rozhodnutia.

30. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Zo zistení ústavného súdu s prihliadnutím na prehľad procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní nevyplýva, že by celková dĺžka napadnutého konania bola negatívne ovplyvnená správaním sťažovateľa. Rovnako ústavný súd nezistil, že by k predĺženiu napadnutého konania akokoľvek prispela matka maloletého, resp. kolízny opatrovník. Pokiaľ okresný súd poukazuje na procesnú aktivitu sťažovateľa a matky maloletého a spomaľovanie priebehu napadnutého konania podávaním procesných návrhov (dva návrhy matky a dva návrhy sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia, pozn.), ústavný súd podotýka, že využitie možností daných sťažovateľom procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie ich práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy (m. m. I. ÚS 31/01).

31. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný

súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

32. V rámci posudzovaného kritéria ústavný súd s prihliadnutím na už uvedené požiadavky ochrany práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (svojím obsahom totožné so základným právom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy) vyplývajúce z judikatúry ESLP zohľadnil predovšetkým požiadavku výnimočnej rýchlosti konania kladúcu vyššie nároky na aktivitu konajúceho súdu a sprísňujúcu hodnotenie jeho prípadnej nečinnosti v priebehu súdneho konania.

33. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní zistil viaceré obdobia ničím neodôvodnenej nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka, ako aj existenciu neefektívnej činnosti. Okresný súd bol nečinný v období od 19. júla 2017, keď bolo uznesenie krajského súdu č. k. 11 CoP 140/2017-406 z 2. mája 2017 doručené právny zástupcom sťažovateľa a matky do 11. decembra 2017, keď okresný súd vydal uznesenie č. k. 37 P 190/2016-467 o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, teda po dobu takmer 5 mesiacov. Ďalšie obdobie nečinnosti okresného súdu v trvaní štyroch mesiacov ústavný súd identifikoval v období od 22. februára 2019, keď bolo zrušujúce uznesenie krajského súdu č. k. 11 CoP 6/2019-687 zo 7. februára 2019 doručované účastníkom konania, do 28. júna 2019, keď okresný súd doručoval návrh matky na zrušenie neodkladného opatrenia sťažovateľovi, starej matke a kolíznemu opatrovníkovi. Okresný súd bol nečinný po dobu 3 mesiacov aj v období od 16. júla 2019, keď mu boli doručené vyjadrenia sťažovateľa a starej matky k návrhu matky na zrušenie neodkladného opatrenia, do 15. októbra 2019, keď vydal uznesenie č. k. 37 P 190/2016-719 o zamietnutí návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia z 3. decembra 2017, a ďalej viac ako 4 a pol mesiaca aj v období od 15. októbra 2019, keď vydal uznesenie č. k. 37 P 190/2016-719, do 3. marca 2020, keď bolo uskutočnené hlavné pojednávanie.

34. Neefektivita a nesústredenosť postupu okresného súdu sa prejavila vo viacerých smeroch. Spis, ktorý okresný súd predložil krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní

sťažovateľa 23. júla 2018 bol 15. augusta 2018 krajským súdom vrátený bez rozhodnutia z dôvodu, že okresný súd uznesením č. k. 37 P 190/2016-502 z 20. decembra 2017 rozhodol o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým uložil povinnosť tretej osobe, starej matke maloletého, bez toho, aby ju uviedol v záhlaví predmetného uznesenia, a bez toho, aby jej predmetné uznesenie doručil. Následne po vydaní opravného uznesenia a doručenia uznesenia všetkým účastníkom konania bol spis s opravným prostriedkom sťažovateľa a starej matky opätovne predložený 8. januára 2019 krajskému súdu na rozhodnutie. Dňa 7. februára 2019 vydal krajský súd uznesenie č. k. 11 CoP 6/2019-687, ktorým zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 37 P 190/2016-502 z 20. decembra 2017 v spojení s opravným uznesením a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že okresný súd pochybil, keď návrh matky na zrušenie neodkladného opatrenia nedoručil ostatným účastníkom konania a neumožnil im tak vyjadriť sa k dôvodom v ňom uvádzaným, a zároveň z dôvodu, že bez rozhodnutia o návrhu matky na zrušenie neodkladného opatrenia nariadeného uznesením okresného súdu č. k. 37 P 190/2016-337 z 29. novembra 2016 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 11 CoP 140/2017-406 z 2. mája 2017 nariadil nové neodkladné opatrenie. Uvedené pochybenie napravil okresný súd tak, že 28. júna 2019 návrh matky na zrušenie neodkladného opatrenia doručil na vyjadrenie sťažovateľovi, starej matke a kolíznemu opatrovníkovi a po doručení ich vyjadrení vydal 15. októbra 2019 uznesenie č. k. 37 P 190/2016-719, ktorým návrh matky z 3. decembra 2017 zamietol. Uvedeným nesprávnym a nesústredeným postupom okresný súd spôsobil predĺženie napadnutého konania minimálne v rozsahu jedného roka.

Zo spisu okresného súdu a z prehľadu ním vykonaných procesných úkonov sa javí, akoby okresný súd rezignoval na konanie v merite veci a vykonanie potrebného dokazovania, keď až na pojednávaní 3. marca 2020, teda po takmer 3 rokoch a ôsmich mesiacoch od začatia konania, si uvedomil potrebu nariadenia znaleckého dokazovania. Rovnaká výčitka smerom k nedostatočnému postupu okresného súdu v konaní vo veci samej implicitne vyplýva aj z uznesenia krajského súdu č. k. 11 CoP 6/2019-687 zo 7. februára 2019.

O neefektívnom postupe okresného súdu vypovedá aj to, že v priebehu celého konania vykonal len dve pojednávania (11. októbra 2016 a 3. marca 2020) a napr. hlavné pojednávanie nariadené na 15. november 2016 zrušil z dôvodu podaného návrhu

sťažovateľa 7. novembra 2016 na nariadenie neodkladného opatrenia, o ktorom však rozhodol až 29. novembra 2016 uznesením o nariadení neodkladného opatrenia č. k. 37 P 190/2016-337, teda návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia nepredstavoval relevantný dôvod na zrušenie nariadeného pojednávania.

35. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že okresný súd nezvolil procesný postup v súdnom konaní smerujúci k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). V posudzovanom prípade dĺžka súdneho konania pred okresným súdom od podania návrhu do podania ústavnej sťažnosti predstavuje dobu viac ako troch rokov a deviatich mesiacov bez vydania meritórneho rozhodnutia, čo je z globálneho hľadiska a tiež s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania o rodičovských právach, vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť, doba ústavnoprávne neakceptovateľná.

36. K obrane okresného súdu, poukazujúcej na svoju neúmernú zaťaženosť z hľadiska množstva prejednávanej agendy, ktorú sa okresný súd snaží prezentovať ako objektívnu okolnosť, negatívne sa podpisujúcu pod plynulosť konania aj vo veci sťažovateľa, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolností, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že je táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonnej sudkyne, pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti okresného súdu za plynulosť konania vo veciach účastníkov konania ju zohľadniť nemožno.

37. Na základe vyhodnotenia uvedených kritérií (predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa, opakované obdobia neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu celkovo v trvaní viac ako 16 mesiacov, ako aj neefektivita napadnutého konania ako celku) dospel ústavný súd k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom ústavnej intenzity,

preto rozhodol tak, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní

38. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré však bližšie neodôvodnil, resp. odôvodnil iba tým, že k porušeniu tohto základného práva došlo v dôsledku nečinnosti a neefektívneho postupu okresného súdu, ktorý je dôvodom vzniku zbytočných a ničím neodôvodnených prietáhov, pre ktoré nie je vec ani po štyroch rokoch právoplatne skončená.

39. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

40. Ústavný súd ďalej konštatuje, že nečinnosť (resp. aj neefektívna činnosť) orgánu verejnej moci v konaní (v danom prípade okresného súdu), ktorá viedla k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sama osebe neznamená aj porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na to, aby nečinnosť všeobecného súdu mala za následok porušenie práva na súdnu ochranu, musí dosiahnuť takú intenzitu, ktorá by v konečnom dôsledku znamenala odmietnutie reálneho prístupu k súdu, resp. k jeho rozhodnutiu v zmysle porušenia zákazu denegatio iustitiae, teda musí ísť o dlhotrvajúcu a súvislú nečinnosť, ktorá v čase podania sťažnosti ústavnému súdu pretrváva.

41. Po preskúmaní súvisiaceho súdneho spisu a postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nedošlo. Doterajší postup okresného súdu v napadnutom konaní podľa mienky ústavného súdu nesignalizuje intenzitu prietáhov, ktorá by znamenala „denegatio iustitiae“, hoci, ako bolo už uvedené, predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietahmi a neefektívnou činnosťou, čím došlo k porušeniu práv sťažovateľa zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti s tvrdenými zbytočnými prietahmi v napadnutom konaní nevyhovet (bod 5 výroku tohto nálezu).

42. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

43. Sťažovateľ sa vo svojej ústavnej sťažnosti tiež domáhal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovil príkaz adresovaný okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

VI.

Primerané finančné zadosťučinenie

44. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

45. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

46. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 30 000 €, ktoré odôvodnil právnou neistotou, v ktorej sa nachádza, v dôsledku už takmer 4 roky trvajúceho konania.

47. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva.

48. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu a chápe ho ako kompenzačný prostriedok nemajetkovej ujmy. S prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, berúc do úvahy predovšetkým nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu, doterajšiu neprimeranú dĺžku posudzovaného konania a tiež s prihliadnutím na špecifický charakter namietaného konania považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku nálezu.

VII.

Náhrada trov konania

49. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

50. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

51. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním. Náhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2020 v sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2020 v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, preto predstavovala sumu 375,24 €.

52. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku (bod 4 výroku tohto nálezu).

53. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu